

# Thú Coi Phim Thời Đi Học - Nguyễn Hoàng Quý

## THÚ COI PHIM THỜI ĐI HỌC

Anh bạn tôi, nhà nghiên cứu Hán Nôm và các di tích cũ địa phương nơi anh sống như một nhà điếu dã, đã nghị tôi viết một stt về các rạp chiếu phim (rạp ciné) tôi thường coi thời chúng tôi cùng học ở Huế. Thấy vui vui và tôi sẽ kể lại cho bạn nghe như chuyện đời xưa.

Tôi tiếp xúc với các rạp chiếu phim từ khi học ở Đà Lạt sau Mậu Thân 1968. Hồi đó, thành phố hoa này có 3 rạp: Ngọc Lan, Hòa Bình và Ngọc Hiệp. Không đi thường xuyên hàng tuần hay hai tuần như Huế sau này mà chỉ chọn rạp và phim đáng coi. Chọn rạp cũng giống như chọn nhà xuất bản mà mua sách thì ở Đà Lạt, rạp Ngọc Lan với anh em tôi là rạp “danh giá”, luôn chọn phim giá trị, rạp Hòa Bình chiếu phim phổ thông và rạp Ngọc Hiệp chuyên phim Tàu, phim Ấn Độ. Do vậy, tôi luôn mê Ngọc Lan và thường coi ở đó.

Ở Huế có 4 rạp: Hưng Đạo, Tân Tân, Châu Tinh và Z96. Ba rạp đều cách chọn phim như nhau nhưng Hưng Đạo chỉ rộng rãi, đẹp và thoải mái hơn hai rạp kia, Z96 thì nghèo và phim... tệ! Tất nhiên, đây chỉ là nhận định chủ quan của tôi và bạn bè ngày ấy.

Ở Đà Nẵng, mỗi lần có dịp về, tôi thường coi ở rạp Kinh Đô trên đường Độc Lập gần Air Việt Nam; Trưng Vương trên đường Hùng Vương; chưa hề coi phim ở rạp Kim Châu (Độc Lập), Lido ở gần nhà lưu niệm cụ Phan Chu Trinh ngã năm và Tân Thanh (Chợ Cồn) bao giờ. Lý do cũng chỉ là chuyện các rạp họ chiếu phim gì. Các rạp chiếu phim trước 1975, ngoài áp phích (affiche) treo ngay ở trước rạp còn treo quăng cáo cho phim sắp chiếu ở các nơi đông người trong thành phố với chừng 5 – 10 bức rộng khoảng 60x100cm. Các bảng quăng cáo

này do những họa sĩ chuyên nghiệp vẽ vội vàng với màu nước vì sẽ bỏ đi sau khi phim chiếu xong. Ngoài ra có những affiches lớn hơn do chính hãng phim in màu, có bức có hình tài tử cao bằng cỡ người thường đặt ngay gần phòng vé.

Tất cả các rạp, trước giờ chiếu (hoặc trước đó) thường phát cho khán giả tờ chương trình, giới thiệu tài tử và tóm tắt truyện phim thường gọi là pogram (programme). Tôi thích giữ lại những tờ này để khi nhớ đến tên phim, có cách nhớ nội dung nhưng qua thời gian, di chuyển nơi ở và chiếu tranh loạn lạc nên mất mát nhiều, chỉ còn giữ lại một ít. Vừa rồi, vợ anh bạn nhận tin xin vài tờ để cho con trai là một Kiến trúc sư biết. Tôi tìm ngay và chụp hình ít tấm gửi cho bạn. Tôi cũng hẹn nếu có địa chỉ, tôi sẽ gửi tặng cháu vài tờ. Nghe rằng “cháu là tip người hoài cổ”. Có lẽ thú vị vì không ngờ sau 54 năm, tôi vẫn giữ được những tờ programmes này nên anh để nghị tôi viết lại.

Những người thích coi phim ngày xưa được gọi là “dân ghiền phim” hay “con ma ciné”. Tôi không nghe ai nói vậy dù tôi rất mê phim. Tôi thường không bỏ qua những phim kinh điển và nổi tiếng hoặc được giới thiệu trước với những tài tử mình mến mộ, từ những tên tuổi như Liz Taylor, Gina Lollobrigida đến Charles Bronson, Omar Sharif, từ Brigitte Bardot đến Paul Newman... Và chúng tôi vẫn nói đùa với nhau khi đọc một loạt tên tài tử như phù thủy đọc thần chú: “Jeanne Morreau, Brigitte Bardot, Fernando Sancho”. Thủy tôi thường coi phim, kể cả phim không hay, chỉ tôi than phiền, “Vì sao em coi cả những phim người đã coi trước chê dở?” Tôi nói nếu tìm ra điểm dở của nó thì mình hay. Chỉ chịu.

Đi coi phim có lần tôi cũng bị móc bóp ở rạp Tân Tân – Huế vào hôm trời mưa lạnh, mặc cả pardessus bên ngoài vẫn bị mất ví trong đó có ít tiền và giấy tờ. Về sau cảnh sát Đông Ba mời tới lấy cung, để hỏi tôi có “cung cấp giấy tờ cho bọn ăn trộm?”. Tôi chìa tờ có mất, họ trả lại giấy tờ mình mất chưa kịp xin lại. Có nhiều kỷ niệm khó quên trong

“thiên cạ sự” vạ phim ậnh này. Đêm trước ngày thi môn cạ thậy Lê Khậc Phò, vị giáo sư mà không có sinh viên nào không lo lậng, tôi và anh bạn thân nay đã qua đời là Hoàng Văn Tôn cùng đi coi, không may lại gặp thậy cũng đang chuậ bị vào rạp Tân Tân. Thậy ngạc nhiên và hậi ngay sau khi chúng tôi chào: “Mai đi thi mà anh Quý và anh Tôn cũng đi coi phim sao?”. Túng kậ, tôi đáp bừa: “Thưa thậy, em đi coi đậ thư giãn và tìm cậ hứng thậy à”. Thậy chịu!

Dân ghiậ phim thường có khuynh hướng tìm hiậu phim sẽ vậ các rạp ậ thành phậ mình, sập tới là phim gì vì thông thường phim sẽ tuậ tự từ SG ra đậ Huậ. Do vậy, khi biật phim Docteur Zhivago ra đậ Đà Nậng, từ Huậ tôi đã vậ đậ coi trước mọi người. Không ngờ lúc đó Cha Phương cho thi ngay môn ngài vừa dạy xong, may có anh bạn cùng lớp giúp... làm bài hộ! Chuyện này nhiậu người biật và tôi bị phậng vậ nhiậu lậ ậ hành lang Văn khoa mậ ngày sau đó! Riêng phim Love Story thì chúng tôi coi ậ Hội Việt Mỹ khi biật ậ đó sập chiậu cho những độc giậ giới hạn cạ Hội và mãi mậ tháng sau mới chiậu ậ rạp.

Các rạp có lúc chiậu thường trực, liên tục, vừa hật phim lại bật đậu chiậu lại gọi là “permanent” hoặc chiậu xuậ trong ngày tùy phim và tùy rạp. Dù chiậu permanent (thường trực) như ậ rạp Ngọc Lan Đà Lạt thì chúng tôi vậ chờ đậ khi hật phim, khách lục tục kéo ra thì mình mới vào xem đậ theo dõi từ đậu. Các rạp chiậu xuậ thường gậ hật xuậ tậi là không soát vé vào, nhiậu người không có tiận mà mê phim thường đợi đậ lúc này đậ vào coi cộp, dù chậ là phậ cuậi! Tuy vậy, vậ nói dỏc với bạn bè là “Tau coi phim thậ cạ!”. Các rạp bán vé theo hạng, hạng đậ tiận ngậi xa màn ậnh nhật và ít tiận ngậi... sát màn ậnh!

Thời chúng tôi, phim HongKong cũng luôn hập đậ khi có những tài tậ nậi tiậng như Vương Vũ, Khương Đại Vệ, La Liệt xuậ hiện. Minh tinh nậi tiậng đẹp, diậ xuậ hay ngày ậy là Trịnh Phậi Phậi. Một lậ nghe rạp Hưng Đạo chiậu phim có Trịnh Phậi Phậi đóng, tôi và bạn Tôn không thậ không mua vé

vào coi dù đang gao bài thi. Khi Trịnh Phôi Phôi xuất hiện xong là chúng tôi đứng dậy đi vào nhà học bài tiếp! Lại nhớ hồi học địa lý với thầy Phò, thầy kể chuyện mặt trái của các phim trường. Khi thực hiện phim cao bồi ở Ý, không tìm được ngoại cảnh sa mạc, nhà làm phim phải giải quyết bằng cách cho trải cát trên mặt bằng rộng. Khi ngựa chạy qua, vệt chân ngựa làm tróc lớp cát để lộ ra bên dưới màu đất đen!

Khi đến xứ Cờ Hoa hồi giữa năm 2019, tôi được thăm San Francisco, Los Angeles, Maryland, Florida... thăm phim trường Universal ở Orlando, MGM ở Maryland. Đặc biệt may mắn là được đưa cháu đến đi thăm phim trường Hollywood ở Los Angeles một ngày, ở đó, xe của Hollywood chỉ có đoạn đường dài vài cây số và coi những ngoại cảnh thu thập để dựng các phim cao bồi, phim hồi tặc, phim mô tả những trận lụt ngày xưa và cả phim Harry Potter sau này. Đó là một trong nhiều tour khó quên ở đây. Hai bên đường đi thấy các tấm bảng giới thiệu những phim lừng danh từng chiếu hàng năm của một thời. Tất cả gợi lại cho mình nhớ rạp, nhớ phim, nhớ bè bạn ngày xưa!

Nhớ lại chuyện coi phim ngày xưa là nhớ về vùng trời kỷ niệm đã thương thời đi học với những thành phố mình sống, những người bạn thân một thời, những kỉ niệm về các vùng đất xa lạ và tình trạng xã hội ở những nơi các sự kiện trong phim diễn ra. Những hiểu biết từ phim đã giúp tôi giàu thêm kiến thức, có thêm nhiều bạn mới mà tôi thích về phim của họ gần gũi với mình. Tất cả là một thứ hành trang đem theo trong hành trình làm người rất khó quên được và sống dậy mãi lớn có một nhấc nhớ.

Cám ơn cuộc đời, cám ơn những cuốn phim tôi đã được coi với rất, rất nhiều kỷ niệm theo cùng.

**Nguyễn Hoàng Quý**